

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Ο ΦΛΟΓΕΡΟΨΥΧΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ο Γεννάδιος Σχολάριος φύλοκόνειε την πίστι Μωάμεθ του Πορθητού. Μιά άγνωστη σελίδα της 'Αλώσεως. Οι φοβεροί θρησκευτικοί καυγάδες της Κωνσταντινουπόλεως. Ο Γεννάδιος και η περίφημη διαμαρτυρία του. Μετά την 29η Μαΐου 1453. Ο Μωάμεθ και ο Πατριάρχης συζητούν περι αληθινής πίστεως, κ.τ.λ. κ.τ.λ.



ΤΗΝ έποχη που ανέβηκε στο θρόνο του Βυζαντίου ο Κωνσταντίνος ο Παλαιολόγος, ή Βυζαντινή αυτοκρατορία βρισκόταν σε οίκτηρη κατάσταση. Απ' το ένα μέρος πλησίαζαν διαρκώς στην Πόλη οι Τούρκοι. Οι Βενετοίαν πάλι ένοχλοΐσαν καθήμενους τόν αυτοκράτορα με τις άπατησεις τους. — Πάρος γράφει ή θρησκεία μου και θύ σέ βοηθήσω κατά τών Τούρκων, έγραψε στον Κωνσταντίνο ο δόγης Φλωσσι. Ο Πάπας τέλος τού παράγγειλε: — Κάμε πρώτα την Ένοσίαν. Ο Πάπας τέλος τού παράγγειλε: — Κάμε πρώτα την Ένοσίαν τών Έκκλησιών, και ύστερ ή βοήθειά μας».

Συναθανόμενος συνεπώς έπιτακτική την άνάγκη νά κολλησέθη τή Λύα, ο μαρτυρικός Αυτοκράτορ έγραψε στον Πάπα νά στείλει στην Πόλη άνθρώπους φωτισμένους νά σπυρήσουν την Ένοσίαν τών δύο Έκκλησιών και συγχρόνως άπειρήθη και ζήτησε και τή γνώμη τού Γενναίου Σχολαρίου, ο όποιος κατοικούσε σ' ένα κελλί της μονής της Παμμακαρίστου. Άντι ν' άπαντήση ύμωσ στον αυτοκράτορα ο Σχολάριος, ο όποιος ήταν κατ' ή Ένώσεως τών Έκκλησιών, κλείστηκε στο κελλί του, πήρε χωρτί κα' έγραψε τή γνώμη του, ή μάλλον τή Σοφή τού διαμαρτυρία, ή όποια άρχιζε έτσι:

«Αθλιοι Ρωμαίοι! εις τί έπληρήθητε και άπεκακύνοντε εκ της έλλίδος τού Θεού, και ήλίσιστε εις τήν δόξαν τών Φαρίσων!... Άφοι τά έγραψε αυτά ο Σχολάριος έκαίσαρε τó χωρτί στην πόρτα τού κελλίου του και κλείστηκε μέσα, μή δεχόμενος κανένα.

Η προηγουμένη τού Γενναίου έφερε μεγάλη μεταβολή στα πνεύματα. Μέγας θρησκευτικός άνάστασιμος φωνήσεσ σε όλη τήν Κων'πολι. Οι άνθρώποι τού λαού σκορπιστήκαν στους δρόμους και στις ταβέρνες και άναθεματίσαν τους «Ε ν ο τ ι χ ο υ σ». Τέ χωρτί έστρεψε ποταμόνως. Κρατώντας μπιπίλιες α' πολιτες, έβησαν στη μέση τού δρόμου « ε ι σ π ρ ο σ θ ε ί α σ τ η ς Θ ε ο τ ο κ ο υ »:

— Παναγία Θεοτόκε, σόσον ήμιάς! έφώναζαν. Δέν θέλομε τή βοήθειά τών Λατίνων! Δέν θέλομε τήν Ένοσίαν!

Οι Τούρκοι έντομηταξή έβησαν τήν Κωνσταντινουπόλη και ή πολιορκία ήταν στην άκροταρμη δολώληρη.

— Μπαρούσα νά σε φιλώσω, νά σε βασιάνω, νά σε καταστρέψω, τής ήτε ή βασιλίσσα. Μη δέν θα σου φερθώ σκληρά, άν και σου άξιζε κάθε τιμωρία. Θα σε διώξω ύμωσ. Φύγε λοιπόν, φύγε γρήγορα, άγάπιση... άγάπιση!...

Η Άλιση ντε Λουΐς σημάδισε ύπάνω και βγήκε έξω, τρεκλίζοντας σάν μεθυσμένη. Βγήκε στο δρόμο κα' άρχισε νά τρέξει, νά τρέξει σάν νά τήν κενηρούσαν. Γύρω της άλωκόνταν ή νύχτα, λαχανιασμένη, έξαντλημένη, κάθηρη καίτοι τέλος σ' ένα λιθάρι κα' άρχισε νά θορηή, νά θορηή ειλακρινώς.

— Θεέ μου, Θεέ μου, τί έξαμα!... Ποθ θα πάω τώρα;... Τί θα γένο, Θεέ μου!... Είμαι μιά κατασκόπος, μιά έλεεινή, μιά ζωκοδόχος!... Η βασιλίσσα μ' έδιώξε... Άλλά δέν θέλω, δέν θέλω, Θεέ μου, νά αναγορεύσω κοντά στην Αιλατερίν τών Μεδίκων!... Ποθ νά χωρτώ!... Ποθ νά κερθώ τήν άτιμία μου;... Κα' έκείνος;... Άν τó μούθ έκείνος;... Καταρωμένη, ζωταρωμένη νά είσαι Αιλατερίν τών Μεδίκων!... Σ' με κατόστρεψε!...

Η Άννη κόρη έβλαψε άτιμωρήτα, ζωπώντας τó στήθος με τις γροθίες της. Έπειτα σημάδισε ύπάνω κα' άρχισε νά βαδίξει μέσα στην έρημη νύχτα, χωρίς νά ξέρη που πάει... Περιλατούσε έτσι άφορτή ώρα, όταν άξαφνα άντιπροσε μπρός της ένα φως. Πλησίασε σιγά κα' είδε ότι βρισκόταν μπροστά σ' ένα πανδοχείο. Για μιά στιγμή διάσπασε και σκαρτίσε νά φύγη. Μά άλλαξε γνώμη ύμωσ και ζωπώνε τήν πόρτα. Άκουσε τότε βήματα από μέσα, κάποιος τραβήξε τó στήρι κα' ή πόρτα άνοίξε.

Η Άλιση μπήκε μέσα με σκαρτί τó κεφάλι. Δέν έβλεπε μπρός της. Ήταν κατακαλισμένη. Έξαφνα ύμωσ μιά φωνή λατάρως άνηήρησε σ' αυτή της:

— Άλιση μου!... Άλιση μου!... Είσαι σ'...!

Η Άλιση τινάχτηκε έντρομη, Σήκωσε τά μάτια της και είδε νά στέκη μπρός της ο Θεόδοτος, ο θετός γυιός της βασιλίσσας της Ναβάρας. Μη μπροστώντας νά μιλήσει, μη μπροστώντας ν' άδερήσει λέξει, τόν κούταξε έντρομη και σαστισμένη.

(Ακολούθη)

μή της. Μά ο τρομερός Σχολάριος δέν έπαιε νά ξεφεθήξη τού λαο έναντιον τών Ένοσιών. Στόν άγώνα τών αυτών είχε συνεργό κα' τού μεγάλο δούκα Λουκά Νοταρά, ο όποιος δίχροντας από τά τείχη τούς Τούρκους έβόναζε ότι έπρωτμοίσε αυτούς παρά τούς Λατίνους. Η φράση τού έγινε ιστορική: — «Κρεττότερόν έστιν είδέναι έν μέση τή Πόλει φακίλιον Τούρκων, ή καλύπτειν Λατινικήν!».

Τέλος έπήθε τó μαχαίρι, ή φοβερή 29η Μαΐου 1453. Ο Τουρκικός χειμαρρός εισήφισσε στην Πόλη, ο γενναίος Κωνσταντίνος Παλαιολόγος έπεσε νεκρός κα' τά μνησεία τών ζωακτάρτων ξεζήθηκαν στις συνοικίες σφάζοντας κα' ληλητάτοντας.

Είνε γνωστόν ότι ο Μωάμεθ ο Πορθητής, μετά την Άλωση, έφύθη πολιτικώτα στας έπισημαντας Έλληνες. Προσάτην έδειξε μεγάλη άνεξιδρωσία. Έξώλεσε τους Έλληνες νά συνέλθουν και νά εκλέξουν τόν Πατριάρχη τους. Και επειδή ο ναός της Άγίας Σοφίας είχε μεταβληθεί σε τζαμί, ο Μωάμεθ παρεχώρησε γιά Πατριάρχειο τόν ναο τών Άγιών Αποστόλων. Έκει έτελέσθη ή πρώτη μετά την Άλωση ζωπιακή λειτουργία. Ο μητροπολίτης Ηρακλείας με άλλους άρχιερείς κα' μπροστά στους δίστοιχες σάβλους έχεροτόνησε τó Γενναίο Σχολάριο «Πατριάρχη Κων'πόλεως και Νέας Ρώμης».

Μετά τή ζωπιασία, ο νέος Πατριάρχης, συνοδευόμενος από τους έξοκότερους κληρικούς και λαϊκούς, έπήγε νά προσκινήση τó Σουλτάνο. Ο Μωάμεθ έδέξθη έθελος τόν Άρχηγό της Ορθοδοξίας, τόν έδωσε κατ' ό έθμο τών Βυζαντινών— ζωπία πατριεύτα σπολιμένη με διαμάντια και μαργαρώματα κα' τού είπε:

— Πατριάρχειε είντης, και νά είσαι φίλος μας, γιά νά έχης όλα τά προνόμια που είχαν οι προτέρηται από σένα πατριάρχη:

Έπειτα ο Πορθητής συνοδέωσε τόν Πατριάρχη ως κάτου στην αθή, τόν άνέβασε επάνω σε ζωπιοστόλιμο άροδικό άλογο, και διάταξε ύμωσ τους πασάδες της Άδης τού νά τόν συνοδεύσουν. Έτσι ο Γεννάδιος, παρακαλινούμενος από ζωπιακή συνοδεία έγγυωσ όλη τήν Κων'πολη εύλογώντας τά πληθή, που έταρασαν έτσι ζωπιαρία, μετά τήν τóνη σπαφωρί.

Είπαμε ότι ως Πατριάρχειο έχηρήσεσ ο νύος τών Άγιών Αποστόλων. Ύστερα ύμωσ από λίγον καιρό, στην αθή, της έκκληρίας βεβήσε ένας άνθρώπος σκοτεινός. Ο Πατριάρχης εφεβήθη τότε νάμν έπαναλήφθουν ζωπιαμεις τραγωδίες κα' έζητησε νά εγκατασταθή στη Μονή της Παμμακαρίστου, που βρισκόταν σε ζωπιακή συνοδεία. Ο Μωάμεθ τού τήν παρεχώρησε...

Ο Πορθητής, φάσε φιλοπεριεργη, έγγυωσ σιγά μέσα στην Πόλη. Μιά μερα ζωπιν έβησε κα' στο Πατριάρχειο, ζωπια νά τόν περιμένουν. Κατέβηκε από τó άτι του και μπήκε στην έκκλησία. Ο Πατριάρχης τόν προσεφώνησε κα' τόν έπροσέκρινε. Ο Μωάμεθ εκάθησε στο θρόνο της μωσής έκκλησίας κα' με τó διεκρινά τόν έκανε διάφορες έρωτήσεις στον Πατριάρχη γιά τή ζωπιακή θρησκεία. Ο Γεννάδιος άπάντησε με διάφορα σία άπορίεις τού Σουλτάνου, ο όποιος τόσο ενθουσιώθηρη, ώστε διάταξε τó διεκρινά νά συγχρη τόν Πατριάρχη γιά τή σοφία του. Φεύγοντας δε είπε στο Γενναίο νά εκάθησ γιά έγγραφέως τή συνομιλία τους. Η Ιστορική αυτή συνομιλία Γενναίου κα' Μωάμεθ, γραμμένη από τόν Πατριάρχη, μεταφράσθη Άρθωστ από τόν Άχμετ, ιεροδιδασκάλ της Βερούσης. (Τό Έλληνακό κείμενο έδημοσίευσσε πρώτος ο Κρόσσος στην «Πορτογαλικήσ», βιβλίο σαυνοτάτο σήμερα).

Από τήν ώρα εκείνη ο Μωάμεθ ο Πορθητής έδειξε άζατανότητη ενίνα στο Γενναίο, Σχημά τού έστειλε δόξα κα' κάθε αίτησι τήν έκανε με προθυμία δεκτή. Ο Μωάμεθς μάλιστα τήν «Πατριωτικήν Ιστορίασ τού γράμει κατ' περιεργό: "Οτι ο Μωάμεθ είχε πιστέψει στη θεότητα τού Ίησού Χριστού και τó είχε ξεκολλογηθεί στο Γενναίο! «Η δική σας πίστη είναι αληθινή, όη ή δική μου» τού είπε.

— Βαπτίσαν ζωπιν ζωπιανός, Αθένται, τόν αλάτνησε ο τότεμωσ Πατριάρχης, γιά νά ζωπιατώσ κα' τόν Πατριάδειον!

Ο Γεννάδιος Σχολάριος, στα 1460, άπεσώθη στην έρημηζιά Μονή τού Προδρόμου, κοντά στάς Σέρρες, όπου κα' άπέθανε.

